

1983/84:115

Tisdagen den 3 april

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 26 mars.

2 § Svar på fråga 1983/84:409 om persontrafiken på järnvägssträckan Växjö-Västervik

Anf. 1 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Men anledning av att transportrådet föreslagit regeringen att ge tillstånd till nedläggning av persontrafiken på järnvägslinjen Växjö-Västervik fr. o. m. den 3 juni 1984 har Agne Hansson frågat mig vad regeringen avser vidta för åtgärder för att förhindra att människorna boende längs vissa delar av järnvägen blir ställda helt utan kollektiva reseömligheter.

Frågan om den framtida persontrafiken vid järnvägslinjen Växjö-Västervik kommer nu att beredas inom kommunikationsdepartementet. I vår beredning av sådana frågor ingår regelmässigt en prövning av den kollektivtrafik som vid en eventuell nedläggning erbjuds resenärerna genom ersättningstrafiken. Så kommer vi också att bereda frågan om den aktuella linjen. Mot bakgrund av länshuvudmännens förslag till ersättningstrafik kommer vi bl. a. att studera frågor om trafikens omfattning, turutbud och tillgänglighet, framkomligheten på vägarna och förändringar i restider. Utgångspunkten är att resenärerna skall få tillgång till en likvärdig eller helst bättre kollektivtrafik.

Låt mig när det gäller tidpunkten säga att jag så snart vi fick in transportrådets framställning förklarade att det inte är realistiskt att räkna med en eventuell nedläggning av persontrafiken före sommaren.

Anf. 2 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret. Det framgår av svaret att regeringen inte kommer att lägga ner järnvägen den 3

Tisdagen den
3 april 1984

*Om persontrafiken
på järnvägs-
sträckan Växjö-
Västervik*

juni, som transportrådet har föreslagit. Motiven för det är tekniska – som jag uppfattar kommunikationsministern är detta inte tidsmässigt möjligt. Det är i och för sig ett steg i rätt riktning jämfört med vad transportrådet har föreslagit. Men det är inte tillräckligt, som jag ser det, för att stilla oron hos lokalbefolkningen.

Det sägs i svaret att en prövning av alternativa kollektiva resealternativ kommer att ske. Det framstår dock helt klart att det inte är möjligt att trafikera vissa sträckor, såsom vägarna nu ser ut, utan att bygga om och bygga nya vägar. Det innebär att om en nedläggning genomförs, och det tar två år att bygga ny väg, kommer lokalbefolkningen i vissa fall att stå utan kollektiva resealternativ. Det är angeläget att regeringen ger ett klarare besked på den här punkten om huruvida man är beredd att avvakta med en nedläggning tills en ny väg har byggts. Är regeringen beredd att vidta sådana åtgärder att en ombyggnad och en upprustning av vägarna kan ske omgående? Jag tror att det är viktigt att man ger ett klarare besked på den här punkten, för att stilla oron hos lokalbefolkningen.

Sedan är svaret betydligt mer svävande när det gäller järnvägstrafiken långsiktigt. Det antyds i svaret att regeringen är beredd att lägga ner den här järnvägen. Jag vill då påpeka att järnvägslinjen Växjö-Västervik är oerhört viktig inte minst ur turistisk och kulturell synpunkt. Därför är den av intresse också för interregionalt resande.

Det har redan gjorts över 800 förbokningar för maj månad i år, vilket är en bråkdel av vad man förväntar på järnvägsstationen i Västervik.

Facken är beredda att bryta ut driften för denna järnväg ur de andra järnvägarnas budget, och detta föreslår de därför att de inte tror på transportrådets och SJ:s beräkningar.

Vilka åtgärder kommer regeringen att vidta med anledning av att så många har ifrågasatt beräkningsunderlaget för ett nedläggningsbeslut?

Anf. 3 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Anledningen till att jag i mitt svar säger att vi inte kan ta beslut i den här frågan före sommaren är att vi från regeringens sida avser att pröva frågan seriöst. Jag kan inte stå här och ge besked i dag, för det vore i allra högsta grad orättvist mot de människor som har rätt att ställa krav på att vi skall pröva frågan och själva ta ståndpunkt och göra de eventuella kompletteringar av underlaget som är erforderliga för att slutligen föreslå regeringen ett beslut. Detta är skälet till att jag i dag inte ger något besked. Detta besked skall komma vid den tidpunkt när jag anser att vi har fått fram ett sådant underlag att vi kan fatta ett beslut.

Anf. 4 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jag hoppas att regeringen skall göra den seriösa bedömning som kommunikationsministern nu säger att man är beredd att göra. Jag hoppas också att man då är beredd att pröva alla alternativa förslag som kommer fram i diskussionen om bevarandet av den här järnvägslinjen.

Om så sker är jag förvissad om att regeringen kommer till ett slutligt beslut

som innebär att man inte kommer att lägga ned järnvägen, och det tror jag vore mycket lyckligt för detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 115

Tisdagen den
3 april 1984

*Om televerkets
industridivisions
(Teli) överförande
till bolagsform*

3 § Svar på fråga 1983/84:432 om televerkets industridivisions (Teli) överförande till bolagsform

Anf. 5 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Göran Riegnell har frågat mig vem regeringen tillkallat som förhandlingsman när det gäller det fortsatta samarbetet mellan televerket och L M Ericsson och bett om en redogörelse för vilket resultat förhandlingsmannen kommit fram till.

Någon förhandlingsman har ännu inte tillkallats. När detta skett kommer regeringen att besluta om en ny tidsplan för arbetet. I den mån resultatet av förhandlingsmannens arbete bör föranleda åtgärder som fordrar riksdagens ställningstagande, kommer regeringen på vanligt sätt att redovisa dem i en proposition.

Anf. 6 GÖRAN RIEGNELL (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret.

Normalt brukar det svarande statsrådet citera frågeställarens fråga, men eftersom så inte skedde i det här fallet, vill jag själv göra det. Min första fråga löd:

”Vem har regeringen tillkallat som förhandlingsman i enlighet med vad som meddelas i budgetpropositionen, och när skedde detta?”

Det står nämligen i budgetpropositionen, bil. 8 s. 13, att en förhandlingsman har tillkallats för uppgiften. Uppenbarligen är det en oriktig uppgift, och det finner jag anmärkningsvärt – speciellt som regeringen den 27 oktober förra året utfärdade instruktioner för en förhandlingsman. I den promemoria som är en bilaga till regeringens protokoll står det att arbetet bör bedrivas skyndsamt och vara avslutat senast den 1 mars 1984.

Det är mycket beklagligt att regeringen på detta vis lämnar oriktiga uppgifter i budgetpropositionen. Det minskar oppositionens möjligheter att göra sina ställningstaganden, motionera i vanlig ordning och utsätta regeringens fögderi för den rätta granskningen. Jag vill fråga kommunikationsministern vad som är orsaken till att denna oriktiga uppgift förekommer i budgetpropositionen.

Sedan till sakfrågan: Det finns f. n. ett riksdagsbeslut som innebär att televerkets industridivision, Teli, skall överföras till bolag senast den 1 juli 1985. Men alla tecken tyder på att regeringen försöker förhala bolagsbildningen genom att inte göra några förberedelser för det överförande som riksdagen har beslutat om och genom att lämna nya utredningsuppdrag.

Vi skall vara på det klara med att den ständiga förhållningen är ytterst nedbrytande för Telis verksamhet. Det är svårt att hitta ett bättre sätt att

Tisdagen den
3 april 1984

*Om televerkets
industridivisions
(Teli) överförande
till bolagsform*

mala sänder ett företag än det sätt som regeringen här använder. Personalen på Teli behöver besked som den kan rätta sig efter. Till dess att det beskedet föreligger fungerar inte bolaget som det skall göra.

Anf. 7 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Det är riktigt att det i sammanfattningen på s. 13 i bil. 8 till budgetpropositionen felaktigt står precis så som Göran Riegnell här har påpekat – och det beklagar jag. Men om Göran Riegnell – vilket han har uppmärksammat på – hade läst den oavkortade texten på s. 159 i samma bilaga, hade han funnit att det där framgår att någon förhandlingsman inte har tillkallats.

Vi har helt enkelt, Göran Riegnell, ännu inte lyckats få tag på en förhandlingsman. Jag försäkrar dock att jag – eftersom också jag anser att det är mycket viktigt att vi kan nå ett resultat beträffande Telis fortsatta verksamhet – arbetar intensivt för att hitta en förhandlingsman som kan ta på sig uppgiften att fullfölja det förhandlingsmandat som ligger i de direktiv som redan har fastställts. Det är det besked som jag kan ge i dag.

Anf. 8 GÖRAN RIEGNELL (m):

Herr talman! Kommunikationsministern antydde att jag inte har läst den oavkortade texten i kommunikationsdepartementets bilaga till budgetpropositionen. Visst har jag gjort det. I den texten står det visserligen inte att en förhandlingsman har tillsatts, men där dementeras inte på något sätt uppgiften i sammanfattningen att förhandlingsmannen verkligen är tillsatt.

Jag hävdar fortfarande att det är allvarligt att vi från oppositionen inte kan lita på de sakuppgifter som förekommer i budgetpropositionen.

Kommunikationsministern har tydligen svårt att utföra regeringsuppdraget att tillkalla en förhandlingsman. Då vill jag fråga: Är det verkligen nödvändigt att avvakta förhandlingsmannens verksamhet innan regeringen vidtar åtgärder för att genomföra det beslut som riksdagen vid flera tillfällen har fattat, dvs. förbereder överförandet av Teli till bolagsform den 1 juli 1985? Televerket självt anser en sådan överföring fullt möjlig och har t. o. m. föreslagit att Teli skall överföras till bolag redan den 1 juli 1984. Möjligheterna borde alltså föreligga. Därför finns det ingen anledning att ytterligare förhålla frågan och göra livet surt för dem som arbetar på Teli genom att vänta på utredningsuppdragets slutförande.

Anf. 9 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag beklagar att Göran Riegnell inte har uppmärksammat det som står i den oavkortade delen. Tydligen har alla andra borgerliga partier gjort det, för de har faktiskt motionerat i denna fråga. Om det skulle vara så att Göran Riegnell är ensam om att inte ha uppfattat detta, kan jag bara beklaga.

Anf. 10 GÖRAN RIEGNELL (m):

Herr talman! Även vi moderater har i en kommittémotion – liksom förra året – föreslagit att Telis överförande till bolagsform skulle tidigareläggas. Men faktum är att man från oppositionens sida hade kunnat utveckla resonemanget när det gäller Teli på ett annat sätt om vi hade känt till det fullständiga sakförhållandet.

Det skulle vara intressant med en kommentar av kommunikationsministern till frågan om det verkligen är absolut nödvändigt att avvakta detta utredningsuppdrags slutförande innan man vidtar åtgärder beträffande Teli. Det är uppenbart så att televerket, som är ansvarigt för verksamheten, inte anser detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1983/84:434 om åtgärder mot förseningar på inrikesflyget**Anf. 11 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:**

Herr talman! Anders Björck har mot bakgrund av att flygtrafiken sedan flyttningen av Linjeflygs trafik till Arlanda varit behäftad med besvärande förseningar frågat mig om jag är beredd att snabbt låta vidta effektiva åtgärder för att få till stånd en bättre tidtabellshållning.

Inrikesflyget har efter utflyttningen av LIN:s trafik visat en mycket snabb ökning. Från oktober 1983 har trafiken ökat med ca 11 %, att jämföra med en normal årstillväxt under den senaste tioårsperioden på ca 6–7 %. Antalet transferpassagerare har i det närmaste fördubblats.

Det är riktigt att bolagen inledningsvis hade svårt att klara tidtabellshållningen. Man måste dock ha förståelse för inkörningsproblem i en ny terminal med många nya rutiner. Härtill kommer den oväntat kraftiga trafikstillväxten, som t. ex. att transferpassagerarna ställer stora krav på bagagehanteringen. Flygbolagen har dock satt in stora resurser för att komma till rätta med nedgången i regularitet. De åtgärder som vidtagits har också varit effektiva. Hittills under mars har således 96 % av trafiken gått i rätt tid.

Jag anser därför inte att några initiativ från min sida är nödvändiga. Jag har stort förtroende för luftfartsverket och flygbolagen i deras arbete att upprätthålla en bra trafikservice i den nya inrikesterminalen på Arlanda.

Anf. 12 ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga.

De nuvarande förhållandena är inte acceptabla när det gäller Linjeflygs tidhållning. Uppenbarligen beror detta i betydande utsträckning på utflyttningen till Arlanda. Det kan inte vara rimligt att flyget under januari månad bara till 70 % höll tidtabellen, vilket är ett ovedersägligt faktum och bestyrks av den officiella statistik som finns på området. Det var alltså ungefär en

Tisdagen den
3 april 1984

*Om åtgärder mot
förseningar på in-
rikesflyget*

tredjedel av flygplanen som var mer eller mindre kraftigt försenade.

Här måste effektiva åtgärder till. Jag vill dock för säkerhets skull understryka att strävan efter bättre tidhållning naturligtvis inte får gå ut över flygsäkerheten – den måste alltid ges högsta prioritet.

Tyvärr, herr talman, verkar kommunikationsministern inte ta problemet riktigt på allvar. Det borde han göra. Ständiga flygförseningar leder till betydande kostnader och problem för passagerarna. Det är viktigt att kommunikationsministern här står på konsumenternas sida och icke på luftfartsverkets eller flygbolagens sida.

Herr talman! Den officiella statistiken, som kommunikationsministern hänvisar till, visar visserligen bra siffror för mars månad, men i så fall mäter man på ett sätt som jag inte tror alla är riktigt medvetna om, nämligen att man inte bryr sig om att i statistiken räkna in flygförseningar under 15 minuter. Räkna man in även förseningar på 10–15 minuter blir det helt andra siffror, och det kan betyda ganska mycket för de människor som har bråttom, t. ex. sådana som skall ta ett anslutningsflyg, hinna med buss eller tåg eller någonting liknande. Jag beklagar, herr talman, att kommunikationsministern i dag inte ens är beredd att säga att han avser att uppmärksamt följa utvecklingen på det här området. Det rör sig nämligen om en monopolverksamhet, för vilken kommunikationsministern har det yttersta ansvaret och där konkurrens i vanlig mening faktiskt inte är tillåten.

Jag vill till detta lägga, herr talman, att det vid förseningar mycket ofta visar sig att markpersonalen inte har tillräcklig förmåga att hantera situationen på ett sätt som är smidigt för passagerarna.

Anf. 13 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag kan försäkra Anders Björck att även jag följer frågan med uppmärksamhet. Före jul, när det var stor resandefrekvens, upplevde också jag den här situationen som ganska irriterande. Det gjorde att jag då hade ett samtal med företrädare för både Linjeflyg och SAS.

Det är riktigt att flygbolagens målsättning när det gäller punktlighet är att 80 % av starterna skall avgå inom 2 minuter från tidtabellstiden och att 90 % skall avgå inom 15 minuter. Under mars månad har man för 78 % av avgångarna uppnått 2-minutersmålet. Jag tycker att det är ett bra resultat.

Självfallet skall vi följa utvecklingen på det här området. Jag vet att man vidtagit en rad åtgärder för att försöka klara av problemen och rätta till eventuella missförhållanden, så att man kan få en bättre punktlighet. Men liksom Anders Björck anser jag att säkerheten inte får eftersättas på grund av att man vill tillgodose kravet på punktlighet, och jag är glad över att kunna säga att man från bolagens sida i mycket hög grad värnar om flygsäkerheten.

Många åtgärder har som sagt vidtagits, och vi skall självfallet följa upp frågan. Bara för några dagar sedan hade jag tillfälle att samtala med ledningen för SAS, varvid frågan återigen togs upp.

Anf. 14 ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Jag ber att särskilt få tacka för det sista inlägget av kommunikationsministern. Det var flera nyanser positivare än hans första. Jag hoppas nu att kommunikationsministern gör verklighet av orden.

Det jag framfört är inget gnäll från min eller andra flygpassagerares sida. Vi kan stå ut med en och annan försening då och då. Men den nuvarande tidtabellshållningen leder till stora problem för olika resandekategorier. Det handlar alltså inte bara om minskad bekvämlighet, utan om att möten, sammanträden, affärskontakter och annat helt enkelt missas på grund av den olyckliga utveckling som rått på det här området efter utflyttningen till Arlanda.

Jag är emellertid, herr talman, glad över det löfte som kommunikationsministern gav om att hålla ett vakande öga på detta. Jag kan bara önska honom lycka till i det arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1983/84:451 om järnvägssträckan Flen–Oxelösund**Anf. 15 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:**

Herr talman! Larz Johansson har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta med anledning av vad riksdagen tillkännagett beträffande trafiken på sträckan Flen–Oxelösund i samband med behandlingen av frågan om ersättning till lokal och regional persontrafik på tilläggsbudget II för budgetåret 1983/84.

Regeringen har i beslut den 22 mars 1984 lämnat över riksdagens skrivelse och trafikutskottets betänkande 13 i denna fråga till transportrådet och uppdragit åt rådet att komma in med förslag till åtgärder och former för den kollektiva trafikförsörjningen på sträckan Flen–Oxelösund. Transportrådet skall i ärendet överlägga med länstrafikbolaget i Södermanlands län och TGOJ samt höra vad länsstyrelsen i länet och berörda totalförsvarsmyndigheter har att anföra.

Anf. 16 LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga.

Jag hade vissa besvär att hinna hit i dag, eftersom jag på förmiddagen har deltagit i en konferens i Strängnäs. När man skall åka tåg därifrån får man först ta sig till Åkers Styckebruk, ty järnvägsförbindelsen med Strängnäs är nedlagd sedan något år tillbaka. Detta kan synas ovidkommande, men det är betydande för den regionala trafiksituationen i Södermanland.

Det svar jag fått innebär att ifrågavarande uppdrag gått vidare till transportrådet. Svaret är inte ägnat att lugna någon. Transportrådet är som bekant inte känt för några heroiska insatser när det gäller att bevara spårbanden trafik.

Bakgrunden till frågan är att den tidigare trafikutövaren, TGOJ, har velat

Tisdagen den
3 april 1984

*Om järnvägs-
sträckan Flen--
Oxelösund*

bli befriad från sina åtaganden att ombesörja persontrafiken på den aktuella bansträckan. Ansvaret skulle då överföras på länshuvudmannen, Södermanlands Läns Trafik AB, som i stället vill trafikera sträckan med landsvägsbuss. Nu hör det till saken att en mycket massiv opinion vill bibehålla den spårbundna trafiken. Allmänheten kräver det. De berörda kommunerna – Oxelösund, Nyköping och Flen – kräver det. Länsstyrelsen med landshövdingen i spetsen kräver det. De politiska partiorganisationerna i länet kräver det. Och de fackliga organisationerna kräver det. Inte minst Statsanställdas förbund, som med ekonomiska kalkyler och tidtabeller har visat att spårbunden trafik är ett realistiskt alternativ, kräver det också.

Mot denna bakgrund väcktes det motioner här i riksdagen, som resulterade i ett tillkännagivande av en enig kammare.

Jag har då ställt frågan vilka initiativ kommunikationsministern är beredd att ta med anledning av riksdagens tidigare beslut. För min del tycker jag att det beslutet är klart och entydigt, men enligt uppgifter i tidningarna delas inte den uppfattningen av kommunikationsministerns närmaste medarbetare. Om uttalandena är rätt återgivna, anser ledande tjänstemän på departementet att riksdagsbeslutet i fråga är helt obegripligt och hävdar att det som departementet menat i tilläggspropositionen är det avgörande; riksdagens beslut får väl tolkas därefter.

Min följdfråga blir då: Anser även kommunikationsministern att riksdagsbeslutet är obegripligt?

Delar kommunikationsministern min uppfattning att det är här i riksdagen som besluten fattas även i de fall då de avviker från propositionens avsikt?

Om svaret är nej på den första frågan och ja på den andra, kvarstår den ursprungliga frågan: Är regeringen, och i all synnerhet dess kommunikationsminister, beredd att medverka till att det mellan TGOJ och länshuvudmannen kommer till stånd ett avtal, som möjliggör ett bibehållande av den spårbundna trafiken mellan Oxelösund och Flen?

Anf. 17 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Om jag hade vetat att Larz Johansson hade svårt att ta sig från Strängnäs till Åkers Styckebruk skulle jag ha kunnat tipsa honom om att det där finns mycket täta bussförbindelser och således mycket goda möjligheter att på det sättet ta sig till Stockholm.

Det är riksdagen som fattar beslut. Och jag har gjort det som skall göras. Alla handlingar i ärendet, liksom de synpunkter från olika myndigheter som Larz Johansson här presenterade i sitt inlägg, har jag överlämnat till transportrådet. Från min sida finns det ingen anledning att ge mig in i någon diskussion förrän transportrådet har överlämnat sitt förslag till regeringen. Det är den tidpunkt då jag tar ställning i den här frågan.

Anf. 18 LARZ JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag är medveten om att det går bussar mellan Strängnäs och Åkers Styckebruk, men jag är också medveten om att lokalbefolkningen och de som har anledning att använda sig av den busstrafiken har framställt

upprepade klagomål över det sätt på vilket trafiken sköts och anpassas till järnvägstrafiken och de tågtider som gäller. Det kan vara ett av skälen till att man i den andra delen av länet är så oerhört angelägen om att slippa få den spårbundna trafiken utbytt mot trafik med landsvägsbussar.

Jag tycker fortfarande att riksdagsbeslutet är klart och entydigt och att det enda som återstår är att medverka till att ett sådant avtal kommer till stånd, så att den spårbundna trafiken mellan Flen och Oxelösund kan bibehållas.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1983/84:445 om förlängd remisstid beträffande visst utredningsbetänkande

Anf. 19 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Karin Israelsson har frågat mig om jag är beredd att förlänga remisstiden för att möjliggöra för kommunerna att avge ett politiskt väl förankrat remissyttrande över departementspromemorian (Ds Bo 1984:3) med förslag till en lag om hushållning med naturresurser m. m.

Förslaget i den remitterade promemorian ingår som en del i arbetet med en ny plan- och byggnadslagstiftning. Förslaget till plan- och bygglag föredras f. n. för lagrådet. Avsikten är att en lagrådsremiss med förslag till lag om hushållning med naturresurser m. m. skall kunna beslutas i sådan tid att lagrådet kan behandla förslaget i samband med förslaget till plan- och bygglag. Min förhoppning är att regeringen under hösten i ett sammanhang skall kunna lämna båda lagförslagen till riksdagen för behandling.

Jag är medveten om att remisstiden, som är tre månader, kan uppfattas som kort. Det har emellertid inte varit möjligt att bestämma längre remisstid, eftersom arbetet med de olika förslagen till reformering av byggnadslagstiftningen bör samordnas. När man bedömer kommunernas möjlighet att behandla det remitterade förslaget, bör man hålla i minnet att sakinnehållet i promemorian i stor utsträckning grundas på regler som redan i dag gäller i byggnadslagstiftningen och på gällande riktlinjer i den fysiska riksplaneringen. Åtskilliga av frågorna har också diskuterats i kommunerna i samband med att PBL-utredningens betänkande remissbehandlades. Jag vill också nämna att Svenska kommunförbundet genom sina länsavdelningar har ordnat konferenser om förslaget över hela landet, i vilka också mina medarbetare i bostadsdepartementet deltagit för att lämna information.

Enligt vad jag har erfarit har konferenserna varit välbesökta. Både förtroendemän från olika partier och tjänstemän som arbetar med planeringsfrågor i kommunerna har deltagit.

Mot den nu redovisade bakgrunden bedömer jag att det är möjligt för kommunerna att behandla förslaget på ett tillfredsställande sätt inom den angivna remisstiden. Jag är därför inte beredd att förlänga remisstiden.

Tisdagen den
3 april 1984

*Om förlängd re-
misstid beträffande
visst utredningsbe-
tänkande*

Anf. 20 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga. Jag beklagar att det blev ett negativt svar.

För många kommuner är det av stor betydelse hur den mark och det vatten får brukas som finns inom kommungränserna. För en kommun som Sorsele är detta särskilt påtagligt. Begränsningarna är redan i dag stora när det gäller byggandet, t. ex. genom den strandskyddslag som förhindrar bebyggelse inom ett visst avstånd från stränderna. Detta gäller oavsett om området är skyddsvärt eller ej – åtminstone enligt kommunens uppfattning. Det fordras i dag en märklig byråkratisk omgång, innan byggnadslov över huvud taget kan ges. Med tanke på det stora antalet sjöar inom kommunen, med mildals med stränder, synes detta märkligt.

Kommunen är i dag huvudsakligen ett rekreationsområde inom det s. k. Tärna-Graddis-området, dvs. Lappmarksfjällen. Dessutom rinner Vindelälven, med sitt speciella skydd, genom hela kommunen.

Diskussionerna kring dessa realiteter har med stor intensitet förts inom kommunen sedan lång tid tillbaka. I dag debatteras också bevarandet av våra fjällnära barrskogar. Bevarandebeståndet slås här med de intressen som företräder en exploatering av resurserna. Även debatten om en utbyggnad av Vindelälven blossar upp med jämna mellanrum. Turist- och rekreationsutredningens förslag om turismen i Sverige har dragit ett streck norr om Åre när det gäller olika satsningar. Detta har upplevts som något mycket negativt i vår kommun. Även en eventuell framtida gruvdrift inom kommunen är beroende av att det finns exploateringsmöjligheter. Frågorna har stor betydelse för kommunens framtid.

Mitt i allt detta läggs ett betänkande fram med förslag till lag om hushållning med naturresurser, vilket kommunen skall yttra sig över. I betänkandet tas alla frågor i detta sammanhang upp. Kommunen skall nu på mycket kort tid förankra ett yttrande. För att yttranden skall ha något värde bör stor vikt läggas vid sådana. Orsaken till min fråga är just att jag vill veta om det finns en möjlighet att förlänga remisstiden, så att frågorna får en politisk förankring.

Känslan av att behöva avstå från en självklar demokratisk rättighet skapar inte något förtroendefullt samarbetsklimat för framtiden. Jag anser det vara ett rimligt krav att möjlighet ges till en förlängning av remisstiden.

I stället vill regeringen forcera remissarbetet. Det är illavarslande. Samtidigt lägger regeringen fram förslag om frizoner i andra kommuner. Övriga kommuner borde åtminstone få möjlighet att lämna ett fullödigt yttrande.

Anf. 21 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Den omständigheten att jag inte kan biträda tankegångarna om en förlängning av remisstiden beror inte på vare sig ohörsamhet eller illvilja utan på de faktiskt föreliggande omständigheterna, att naturresurslagen är kopplad till den nya plan- och bygglagstiftningen. Jag tror – ja, jag vågar nästan vara alldeles säker på – att den främsta angelägenheten för

kommunerna f. n. är att få ordning och reda i plan- och bygglagstiftningen och i de bestämmelser som skall gälla med anknytning till den fysiska riksplaneringen.

Jag tror också att Kommunförbundet är berett att vitsorda att en sådan informationsinsats som den beträffande naturresurslagen aldrig tidigare har genomförts när andra betänkanden varit ute på remiss. I varje län har länsavdelningen anordnat konferenser kring betänkandet, och i varje län har representanter för bostadsdepartementet deltagit, redovisat och diskuterat igenom innehållet i det betänkande som nu föreligger. Det är en ovanligt gedigen informationsinsats som departementet och Kommunförbundet gemensamt har organiserat.

Vidare har frågan, som Karin Israelsson själv sade, diskuterats i kommunerna under mycket lång tid. Då är det väl fråga värt om det skulle hjälpa om man fick diskutera den en månad till. Naturresurslagen bygger i allt väsentligt på riktlinjerna i den fysiska riksplaneringen, som gällt sedan i början av 1970-talet. Det skulle sannolikt inte göra vare sig från eller till om remisstiden hade förlängts med ytterligare en månad.

Jag bedömer det också vara möjligt att på den tid som står till förfogande åstadkomma den politiska förankring som är möjlig och önskvärd, om man vill anstränga sig litet. Det bör inte vara omöjligt att på tre månader behandla ett betänkande, som enligt Karin Israelsson har diskuterats under lång tid i en kommun.

Anf. 22 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Visserligen har frågorna diskuterats mycket ingående tidigare, men man har då inte haft att ta ställning till det lagförslag som har aviserats i betänkandet. Det finns en oro för att alltför snabbt acceptera lagförslag, eftersom man tidigare förbigåtts.

Den enskilda kommunen har också en planering av sitt sammanträde som kanske gör det nödvändigt att sammankalla ett extra kommunfullmäktigesammanträde för att kunna besluta om ett remissvar, och det innebär kostnader.

Jag vidhåller att man ute i kommunerna upplever att remisstiden uppenbart är för kort, och att det skulle ha varit till gagn för underlaget för den kommande lagstiftningen med en längre remisstid. Det är bara att beklaga att det inte var möjligt att få en förlängning av tiden.

Anf. 23 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag är alldeles övertygad om att det för kommunerna är långt viktigare att få klarhet i de besvärliga frågorna om en ny plan- och bygglagstiftning och frågorna om naturresurslagen än att eventuellt behöva kalla till ett extra fullmäktigesammanträde. Arbetet med att få fram den nya lagen har pågått i 15 år när det gäller plan- och bygglagen och sedan 1972 beträffande den fysiska riksplaneringen. Jag kan försäkra att också vi har fått ändra många sammanträden som varit planerade, för att kunna tillgodose kommunernas önskemål om att få ordning på lagstiftningen.

Nr 115

Tisdagen den
3 april 1984

Om förlängd remisstid beträffande visst utredningsbetänkande

*Om specialskolans
ansvar för klädin-
köp åt eleverna*

Jag är för egen del övertygad om att de kommuner som vill har goda möjligheter att inom den föreskrivna remisstiden avge ett väl övertänt svar. Men om det hade varit möjligt med hänsyn till de föreliggande omständigheterna skulle vi självfallet ha tillmötesgått önskemålet om att förlänga remisstiden. Jag har dock inte märkt att man från Kommunförbundets sida med hänsyn till de informationsinsatser som skett har haft någonting att invända i detta sammanhang.

Anf. 24 KARIN ISRAELSSON (c):

Herr talman! Jag förstår att grundförutsättningen är given, att regeringen eftersträvar att det skall komma ett beslut så snart som möjligt, och att det därför inte finns någon möjlighet att förlänga remisstiden. Vi får väl då leva med att förhållandena är på det viset.

Men det finns olika förutsättningar i olika kommuner. Alla kommuner har inte så stor kapacitet när det gäller att utreda och svara på remisser. Det krävs personal för att klara det, och det gäller också att få förslaget förankrat i de olika politiska partierna.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1983/84:411 om specialskolans ansvar för klädinköp åt eleverna

Anf. 25 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Kerstin Andersson har frågat utbildningsministern när vi kan vänta att regeringen verkställer vad riksdagen gett regeringen till känna om specialskolans ansvar för klädinköp.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Med stöd av 6 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag innehålls två barnbidrag per år för de elever som har bostad genom specialskolans försorg. Sedan lång tid tillbaka har specialskolan ansvaret för klädinköp åt dessa elever. Beloppet för detta motsvarar numera de två innehållna barnbidragen.

För att en ändring av nu gällande ordning skall kunna ske måste således barnbidragslagen ändras. En ändring av denna kan dock inte göras enbart för specialskolans elever. Även situationen för övriga grupper som berörs av bestämmelsen måste beaktas.

Regeringen har den 9 februari 1984 gett statens handikappråd i uppdrag att kartlägga det ekonomiska stödet till handikappade. Kartläggningen kommer även att omfatta handikappade elever. Resultatet av kartläggningen skall redovisas före den 1 juli 1985.

Jag avser att avvakta handikapprådets kartläggning och därefter överväga hur en lösning på frågan om specialskolans ansvar för klädinköp skall kunna åstadkommas.

Anf. 26 KERSTIN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

Förr var specialskolorna ganska slutna. Eleverna hade på grund av dåliga kommunikationer och andra omständigheter svårt att resa hem mer än kanske ett par gånger per läsår. Detta har ändrats helt. De flesta elever reser hem över varje veckoslut, även om de under veckorna bor i internat. Detta gör att de bestämmelser som togs 1947, om att två barnbidrag till elever i specialskolor skulle innehållas per år, är förlegade. För dessa skulle skolan köpa kläder eller ge klädbidrag till föräldrarna. Under många år har man tillämpat den senare metoden, vilket ju är det psykologiskt riktiga. Därför ansåg skolöverstyrelsen redan förra året i sin anslagsframställning att man borde ändra på denna bestämmelse. Statsrådet var inte då beredd att föreslå en sådan ändring. Det var däremot utskottet, som med anledning av en motion av Kerstin Göthberg och Larz Johansson ansåg att det fanns starka skäl att ändra den ordning som nu gäller. Detta gav ett enigt utskott regeringen till känna.

Att jag ställde min fråga berodde på att varken skolor eller skolöverstyrelse har hört talas om att regeringen gjort något, trots riksdagens beslut. Statsrådet säger nu att man gett statens handikappråd i uppdrag att till den 1 juli 1985 kartlägga det ekonomiska stödet till handikappade. Den lilla bit som rör barnbidragen till just specialskolor tycker jag att man borde ändra med förtur. Jag vill fråga statsrådet om man inte skulle kunna göra bara denna lilla ändring tidigare och inte behöva vänta med alltsammans, eftersom det då tydligt inte kan fattas något beslut före 1986 års ingång.

Anf. 27 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag har ingenting emot att man åstadkommer enkla och praktiska lösningar. Nu är det emellertid så, vilket jag sade i mitt svar, att man inte kan göra den här förändringen bara för specialskolans elever. Jag stöder mig också på vad som faktiskt sades i riksdagen i fjol då utskottet i sitt betänkande anförde – och den uppfattningen delar jag – att det finns starka skäl att ändra den ordning som nu gäller, men att det ankom på regeringen att närmare pröva hur en lösning skulle kunna åstadkommas. Det är den prövningen som nu genomförs. När den är gjord skall vi inte dröja ett ögonblick med att genomföra en ändring, så att vi får en praktisk lösning.

Anf. 28 KERSTIN ANDERSSON (c):

Herr talman! Det är klart att man skall titta på hela biten. Det förvånar mig bara att man har tagit tio månader på sig efter riksdagens beslut, innan man över huvud taget har sett över det hela eller skickat ut ärendet på någon vidare utredning.

Anf. 29 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Låt mig bara påpeka att det inte är den här frågan som har tagit tio månader att utreda. En något större översyn måste göras, i vilken

denna fråga ingår. Det är det som har gjort att åtgärder inte kunde vidtas ögonblickligen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1983/84:426 om stödet till regional teaterverksamhet

Anf. 30 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Lars Hjertén har frågat mig om jag har för avsikt att aktualisera ett annat system för statsbidrag än det som bygger på grundbidrag, vilket skulle innebära att riksdag och regering accepterar att kommuner och landsting söker sig fram på olika vägar mot målet: en ökad regionalisering och decentralisering av kulturlivet.

Regeringen har av disponibla medel i särskild ordning tilldelat Hallands länsteaterförening 225 000 kr. för försök med regional teaterverksamhet för barn och ungdom i Hallands län under budgetåren 1983/84 och 1984/85. Jämtlands läns teaterförening har sedan budgetåret 1981/82 och senast för 1983/84 fått statliga bidrag för försöksverksamhet med regional teaterverksamhet för barn och ungdom. Från Jämtlands län har regeringen fått en ansökan om statsbidrag för budgetåret 1984/85. Denna ansökan har ännu inte avgjorts.

I kulturrådets anslagsframställning för budgetåret 1984/85 föreslog rådet att 250 000 kr. borde utgå i statligt stöd för regional försöksverksamhet med teater. I kulturrådets anslagsframställning redovisas också en framställning från Skaraborgs län. Jag har inte bedömt att det finns tillräckliga skäl för att i budgeten införa ett årligen återkommande anslag för stöd åt denna försöksverksamhet. Enligt min mening är det viktigt att försöka hitta ett sätt att stödja teaterverksamhet i län utan egen regional teater. De krav som nu ställs på detta område får som hittills bedömas från fall till fall med ianspråktagande av de fria resurser som står till kulturrådets och regeringens förfogande.

Anf. 31 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga. Det har gått ett år sedan jag ställde ungefär motsvarande fråga om regionaliseringen av kulturverksamhet och hur kulturministern ser på den efter en period av nio år. Nu har det alltså gått tio år, och jag vill ta upp litet mer principiella synpunkter än de som finns i svaret på min fråga.

I det förslag som riksdagen antog 1974 fanns flera olika mål, bl. a. ett decentraliseringsmål. Det är intressant att nu, tio år senare, se hur den målsättningen fungerat i praktiken.

I frågedebatten förra året pekade jag på hur bestämmelserna om grundbelopp har gynnat storstadsregionerna. Nya uppgifter stöder den tesen. Grundbelopp som enda stöd till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner kan t. o. m. motverka det decentraliseringsmålet.

I den s. k. KOSK-utredningen – kommunerna, staten och kulturen – visas att statens bidrag till de centrala institutionerna i Stockholm har ökat med 45 % mellan budgetåren 1974/75 och 1981/82, medan anslaget till regionala institutioner har ökat med 36 %, alltså 9 % mindre. Då är ändå grundbeloppen i första hand avsedda att klara det s. k. decentraliseringsmålet.

I tidningen Kommun Aktuellt bekräftar ordföranden i KOSK, Ing-Marie Hansson, detta och anför:

”Staten har misslyckats med den decentralisering av kultursatsningarna som klubbades av riksdagen 1974”.

I stället för att enbart diskutera bidraget till Hallands län och Jämtlands län och det uteblivna bidraget till Skaraborgs län vill jag fråga om Bengt Göransson delar Ing-Marie Hanssons syn på misslyckande och vilka åtgärder han i så fall vill vidta för att komma till rätta med problemet.

Anf. 32 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Nej, jag tycker inte att vi kan säga att vi har misslyckats i strävandena att föra ut mer kultur utanför de största städerna.

Vi har ibland en litet olycklig benägenhet att räkna mekaniskt på vissa anslagsramar och inte iaktta verkligheten. Den som reser i vårt land och ser vad som faktiskt i dag förekommer i form av teater, musik, bildkonst och annat utanför de största städerna skall upptäcka att det har hänt väldigt mycket.

När man gör jämförelser mellan olika årtal när det gäller utvecklingen av statliga kostnader och grundbeloppsutvecklingen skall man komma ihåg att vi på ett antal platser hade etablerade teaterscener som mig veterligt ingen har sagt borde läggas ned. Ingen har föreslagit att Dramaten skulle delas upp i 284 lika delar och förläggas med en liten bit till varje kommun i landet. Vi har alltså haft vissa teaterinstitutioner.

Ser man grundbeloppsutvecklingen finner man att de nytillkomna grundbeloppen under den här perioden till den övervägande delen tillförts områden utanför de stora städerna, och det är viktigt att känna till. Jag tog i mitt svar upp ett ganska ingående resonemang om den speciella försöksverksamheten, och det gjorde jag mot bakgrund av vårt resonemang förra året. Jag vill alltså gärna understryka att jag inte tycker att man i budgeten skall lägga in den typen av försöksverksamheter, som inte rör sig med större belopp än att man kan hantera dem inom andra ramar som står till förfogande. Jag tycker det är bra om man experimenterar med också andra former och har annat än grundbeloppsbundna verksamheter, men man skall hantera det på ett ekonomiskt praktiskt sätt – det var egentligen det jag ville säga.

Anf. 33 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Det jag redovisade var inte mina privata funderingar utan det var KOSK-utredningens. Jag citerade Ing-Marie Hansson, vice ordförande i kulturutskottet.

Det pågår en del utredningar som inte är helt klara och som undersöker

Om stödet till regional teaterverksamhet

förankringen hos en teaterensemble som är fast och heltidsengagerad och jämför län med sådana ensembler med län som inte har fasta teaterensemblar. Om man då kommer fram till att ett län med en fast teaterensemble har betydligt mindre förankring i länet för teatern än ett s. k. teaterlöst län, där man i stället satsat på fria grupper och ett mera flexibelt teaterutbud – kommer detta då att påverka Bengt Göransson's inställning i frågan?

Anf. 34 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Inte för ett ögonblick utgick jag ifrån att det var helt privata funderingar Lars Hjertén redovisade. Jag utgår emellertid ifrån att det gäller synpunkter som han delar och att vad han åtagit sig inte bara är att fungera som Ing-Marie Hanssons referens i kammaren.

Jag tillät mig att säga att de siffror som redovisats bör bli föremål för diskussion och närmare analys. Det understryks av det resonemang som Lars Hjertén för om vad som tillförs olika län. Jag såg i höstas en redovisning som Riksteatern gjorde. Där visade det sig att den statliga insatsen uttryckt i anslag per individ var mycket högre i län där man inte har en regional ensemble. Vi har alltså redan nu en belastning till förmån för de "fast-teaterlösa" länen, vilket inte många tror.

Anf. 35 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Kulturutskottet var för 14 dagar sedan på en resa i Västerbotten. Där träffade vi de kulturansvariga. De talade med oss om att man behövde hitta ett annat system än det som bygger på enbart grundbidrag. Det är inte tillräckligt flexibelt, menade man där. Där håller man t. ex. på och bygger ut läns museets funktioner. Man vill sprida utbyggnaden till Lycksele och Skellefteå. I Lycksele satsar man t. ex. på ett skogsmuseum. Men, sade ordföranden i landstingets utbildnings- och kultur nämnd, vi måste satsa allt på läns museet i Umeå för att få del av grundbeloppen, därför att staten kan bara tänka sig ett läns museum, på en ort.

Efter tio år är det nu på tiden att man utformar ett system som tillgodoser de olika regionernas krav. Det får inte vara så att kulturpolitiken tillgodoser bara de önskemål som finns centralt. Den måste också tillgodose de önskemål som finns ute i landet.

Anf. 36 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag delar den uppfattningen, men vill ändå påminna om att om man utan vidare skulle överge grundbeloppssystemet skulle man därmed riskera att ute i olika länshuvudstäder få ett antal icke fullt utbyggda institutioner, som skulle riskera att förbli icke utbyggda. I huvudsak tror jag att de företrädare för ett regionalt kulturliv som deltar i en allmän debatt ser ganska positivt på grundbeloppen. Men självfallet kan man tänka sig andra möjligheter. Det får vi all anledning att diskutera och fundera över under de närmaste åren.

Anf. 37 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Jag vill bara ställa en sista fråga. I frågesvaret sade kulturministern: "Enligt min mening är det viktigt att försöka hitta ett sätt att stödja teaterverksamhet i län utan egen regional teater."

Man kan då tänka sig motsvarande målsättning även för annan kulturverksamhet. Finns det någon tidsplan inom utbildningsdepartementet för en sådan åtgärd?

Anf. 38 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Av mitt svar framgår egentligen två saker. F. n. har vi små möjligheter att etablera nya fasta regionensemblar i län som saknar sådana – i dessa län får vi fundera över andra lösningar. I svaret ligger också en antydning om att vi i den verksamhet som nu bedrivs med dess ganska måttliga, lättrorliga anslag vill pröva oss fram till fungerande modeller för en sådan verksamhet. Den verksamheten skall vi dra slutsatser av så snart vi kan.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på frågorna 1983/84:417 och 439 om Sveriges Radios minoritetspråksverksamhet**Anf. 39 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:**

Herr talman! Alexander Chrisopoulos har frågat statsrådet Gradin vad hon ämnar göra för att förhindra försämringar av programutbudet för de grekiska, jugoslaviska och turkiska invandrargrupperna. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Karin Andersson har frågat mig om jag anser att det skulle vara förenligt med avtalet mellan staten och Sveriges Radio-koncernen att nyhetssändningarna i TV på turkiska, grekiska och serbokroatiska slopas.

Eftersom frågorna rör samma problem besvarar jag dem i ett sammanhang.

Alexander Chrisopoulos har tidigare i år frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder som garanterar minst nuvarande nivå på Sveriges Radios sändningar på invandrarspråk. Jag svarade då att avvägningar som gäller sändningarnas omfattning och val av språk är en uppgift för Sveriges Radio-koncernen och att det är radionämnden, inte regeringen, som skall pröva rimligheten i dessa avvägningar.

Sveriges Radio-koncernen redovisar varje år hur verksamheten bedrivs och hur arbetet fortskrider med det reformprogram och de besparingskrav som riksdagen ålagt företaget. F. n. finns en rad olika interna utredningar inom koncernen, och när de behandlats i de olika styrelserna kommer de i den mån de leder till förslag om förändringar att föreläggas regeringen, antingen som en redovisning i anslagsframställningen eller som separata förslag. Först då finns det anledning för regeringen att ta ställning till förslagen och redovisa sina förslag för riksdagen.

Tisdagen den
3 april 1984

*Om Sveriges Ra-
dios minoritets-
språksverksamhet*

Anf. 40 ALEXANDER CHRISOPOULOS (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Som jag redan har påpekat när jag framställde min fråga aviseras kraftiga förändringar i programutbudet inom Sveriges Radios minoritetsspråksverksamhet. De föreslagna förändringar som är resultat av en intern emnansutredning innebär kraftiga försämringar av programutbudet för speciellt tre grupper, nämligen för greker, jugoslaver och turkar.

Utredaren föreslår att speciella program – t. ex. olika nyhetssändningar – som riktar sig till andra grupper än finländare bör upphöra. Motiveringen för detta är enligt utredaren att dessa program är orimligt dyrbara i förhållande till gruppernas storlek. Såvitt jag kan förstå var man medveten om gruppernas storlek när man beslutade om att starta program speciellt inriktade för de tre ovan nämnda språkgrupperna. Trots gruppernas storlek gjorde man bedömningen att det var viktigt från invandrapolitisk utgångspunkt med sådana sändningar.

Vad har nu inträffat som har gjort att man inte längre uppfattar de invandrapolitiska aspekterna som viktiga? I stället talar man bara om publikgruppernas storlek i förhållande till produktionskostnaderna. Varför gör man nu bedömningen att det inte föreligger något behov av speciella program för de nämnda språkgrupperna?

Såvitt jag vet har varken invandrarministern, invandrarverket eller någon annan berörd myndighet gjort den bedömningen att de tre nämnda språkgrupperna – greker, jugoslaver och turkar – har nått så långt i integreringsprocessen att det inte föreligger något behov av speciella insatser av Sveriges Radio. Sveriges Radios styrelse gör tydligen den bedömningen.

Statsrådet säger i sitt svar att avvägningar som gäller sändningarnas omfattning och val av språk är en uppgift för Sveriges Radios koncern och att det är radionämnden, inte regeringen, som skall pröva rimligheten i dessa avvägningar.

Följande fråga bör ställas i sammanhanget: Tänker statsrådet låta Sveriges Radios styrelse bedriva en egen invandrapolitik med egna bedömningar, analyser och motsvarande förändringar i programutbudet, eller tänker statsrådet ingripa för att förhindra de föreslagna försämringarna och också i förtätningen låta riksdag och regering utforma invandrapolitiken?

Anf. 41 KARIN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag skall be att få tacka statsrådet Göransson för svaret. Jag är väl inte alldeles nöjd med det. Jag har faktiskt inte bett att i förväg få någon redovisning av regeringens kommande förslag angående den framtida organisationen av Sveriges Radios sändningar på minoritetsspråk.

Jag frågade bara helt enkelt om statsrådet Göransson anser att det skulle vara förenligt med avtalet mellan staten och Sveriges Radio-koncernen, såsom det har påståtts i pressen och som senare har verifierats, att det finns utredningar som pekar på att man skulle vilja slopa nyhetssändningarna på turkiska, grekiska och serbokroatiska.

Avtalet ger inte, som jag ser det, utrymme för stora kompromisser på den

här punkten. I 11 § heter det:

”Föreskrifterna i 9 och 10 §§ innebär skyldighet för TV att bl. a. ---
8. ta särskild hänsyn till språkliga och etniska minoriteter.”

Jag har mycket svårt att förstå att man kan fullgöra den skyldigheten om man slopar de sändningar som vi har på tre av minoritetsspråken. Snarare borde kanske sändningarna på minoritetsspråk utvidgas för att ge också nya minoriteter möjlighet att få nyhetssändningar på sina egna språk.

Jag vet att det är radionämnden som bedömer om avtalet följs. Men det är också viktigt att få besked från det ansvariga statsrådet på denna punkt. Regeringen och Sveriges Radio är bundna av det här avtalet fram till den 1 juli 1986. Det finns för riksdagen anledning att veta vad den ena avtalsparten anser om en så väsentlig förändring på en, som jag upplever det, viktig punkt.

Anf. 42 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! De frågor som ställts till mig rör i realiteten om regeringen genom det för Sveriges Radios verksamhet ansvariga statsrådet skall införa en annan ordning än den som gäller för Sveriges Radios verksamhet. Jag finner nödvändigt att stå fast vid att regeringen inte skall fungera som styrelse för Sveriges Radio. Då Sveriges Radios styrelse diskuterar hur den skall fullfölja avtalet med staten och hur radioverksamheten skall bedrivas ser jag ingen anledning att ta upp den saken. Jag tycker att det är viktigt att regering och riksdag respekterar den självständigheten, som man en gång har förklarat vara central för en obunden radio- och TV-verksamhet.

Självfallet skall emellertid Sveriges Radio hålla sig till avtalet. Om man åsidosätter avtalet, så finns det anledning för radionämnden att pröva om man har gjort så. Radionämnden är alltså det organ som skall fullfölja den uppgiften. Att vi inte går in därvidlag från regeringens sida är viktigt om vi menar allvar med att respektera självständigheten. Jag har sett det som grundläggande att framhäva detta. I all synnerhet ser jag det som viktigt att inte göra något uttalande ens om vad jag personligen eller regeringen skulle kunna tycka, eftersom det ännu inte finns något förslag om slopande av sändningar.

Anf. 43 ALEXANDER CHRISOPOULOS (vpk):

Herr talman! Statsrådets senaste inlägg innebär väl att man låter det bli fritt fram för Sveriges Radios styrelse att utveckla en egen invandrarpolitik med egna analyser, egna bedömningar och prioriteringar av utbudet när det gäller minoritetsspråk.

I svaret sägs att förslag om förändringar kommer att föreläggas regeringen, ”antingen som en redovisning i anslagsframställningen eller som separata förslag”. Men i vilket fall som helst: självständigheten består för Sveriges Radios styrelse när det gäller att fatta egna beslut om prioriteringar på invandrarpolitikens område. Jag anser att det är olyckligt att statsrådet inte kan ingripa för att påverka vissa beslut, som klart kommer i strid med de invandrarpolitiska målsättningar som fastställts av riksdagen.

Tisdagen den
3 april 1984

*Om Sveriges Ra-
dios minoritets-
språksverksamhet*

Anf. 44 KARIN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag är medveten om hur känsligt det är att över huvud taget ge några åsikter till känna om radions verksamhet på grund av den frihet som man har gett radiokoncernen, så jag skall inte pressa statsrådet på den punkten.

Vad jag hoppas på är för det första att det inte kommer något förslag från radiokoncernen till statsrådet om en försämring av sändningarna på minoritetsspråk, och för det andra, *om* det kommer ett sådant förslag till statsrådet, att det inte förs vidare till riksdagen.

Anf. 45 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! För ordningens skull: Sveriges Radios styrelse har icke några fullmakter att föra en politik som avviker från den som riksdagen i avtalet med Sveriges Radio har förutsatt att styrelsen skall föra. Om man skulle göra sådant som avviker, så är det radionämnden som har att pröva om man har gjort avvikelser. Det är en ganska logisk och enkel ordning för att garantera styrelsen handlingsfrihet och hindra regeringen att gå in i ständig programdiskussion och programplanering. Det skall alltså undvikas att regeringen de facto skulle bli styrelse för Sveriges Radio och dess programverksamhet.

Anf. 46 ALEXANDER CHRISOPOULOS (vpk):

Herr talman! Men när Sveriges Radios styrelse bygger sina beslut på analyser som inte tar hänsyn till invandrarpolitiska målsättningar – och som står i strid med av regeringen fattade beslut när det gäller invandrarpolitikens målsättningar – så måste det finnas möjligheter att från regeringens sida åberopa det avtal som slutits med Sveriges Radio och försöka hindra de försämringar som i dag är aviserade för de tre grupper som jag har talat om.

Jag vill tillägga att om man lägger ihop de här aviserade försämringarna med andra beslut som fattats på invandrarpolitikens område, liksom andra förslag som aviserats av olika utredningar, exempelvis rösträttsutredningen, så framstår dessa tre grupper som klart missgynnade och misskrediterade. Det kan av många bland dem uppfattas så, att det pågår en klappjakt på just dessa tre minoritetsgrupper. Det skapar stor oro och kan tolkas så att det är fråga om diskriminerande åtgärder.

Anf. 47 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Har Sveriges Radios styrelse beslutat att genomföra den här försämringen? Det är ju det beslutet som i så fall får vara grund för en prövning av radionämnden. Jag försöker bara markera den naturliga ordning som måste gälla om man menar allvar med att Sveriges Radios styrelse skall ha ett självständigt ansvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1983/84:436 om reklam i lokalradion i anslutning till försöken med kommunala frizoner

Nr 115

Tisdagen den
3 april 1984

*Om reklam i
lokalradion i
anslutning till
försöken med
kommunala
frizoner*

Anf. 48 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Christer Eirefelt har frågat civilministern om han är beredd att verka för justeringar i radioavtalet för att möjliggöra reklamsändningar i lokalradion i anslutning till försöken med kommunala frizoner.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Den försöksverksamhet som nyligen föreslagits av regeringen i proposition 1983/84:152 avser ökad kommunal självstyrelse. Under en fyraårsperiod skall enligt regeringsförslaget ett antal kommuner och landstingskommuner kunna få göra avsteg från statliga regler som styr olika kommunala verksamheter. Försöksverksamheten gäller alltså en utveckling av organisation och arbetsformer inom det kommunala området. Försök med reklamsändningar i lokalradion hör därför inte hemma i detta sammanhang.

Anf. 49 CHRISTER EIREFELT (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka kulturministern för svaret på min fråga. Eftersom jag vet att regeringen har en negativ inställning till reklam i radio-TV så har mina förhoppningar om att svaret skulle bli positivt inte varit särskilt stora.

Nu säger statsrådet att det i propositionen inte finns någon täckning för ett reklampförsök i lokalradion. Detta är naturligtvis i och för sig riktigt. Däremot tycker jag visst att ett reklampförsök hör hemma i detta sammanhang, och i propositionen finns en mängd uttalanden som borde kunna ligga till grund för ett positivt intresse från kulturministerns sida. Det heter t. ex. att "tiden nu är inne för att genom försöksverksamhet pröva nya former för att lösa samhällsuppgifter ---." Civilministern skriver också:

"Samtidigt som jag starkt betonar dessa krav vill jag i likhet med beredningen framhålla att de uppdragna gränserna för verksamheten inte skall uppfattas så att de utgör hinder för en djärv och nydanande syn på behovet av och formerna för statlig styrning." Där slutar jag att citera ur propositionen.

Ett försök med reklam i Radio Halland kan väl knappast betecknas som särskilt djärvt – möjligen skulle man kunna kalla det nydanande. Men jag tycker alltså – trots vad statsrådet säger – att det skulle ligga väl i linje med den positiva tanke som finns bakom frizonsidén.

Genom att koppla ihop ett reklampförsök med tanken på s. k. kommunala frizoner skulle regeringen kunna visa att man menar allvar med allt tal om minskade regleringar och ökade möjligheter för lokala organ att finna litet egna infallsvinklar på samhällsservicen.

Som statsrådet säkert känner till har vi en av de föreslagna frizonskommunerna i Halland, nämligen Varberg, och det är alltså av den anledningen som personalen på lokalradion själv tagit initiativ till att få den här möjligheten prövad.

*Om reklam i
lokalradion i
anslutning till
försöken med
kommunala
frizoner*

Jag tror för min del att ett sådant försök skulle kunna ge en mängd värdefulla informationer inför den reklamfinansiering som enligt min uppfattning förr eller senare måste komma. Kanske kan vi höja licenserna något, men inte mycket. Och skall vi då kunna klara bl. a. programkvaliteten och kunna ge radion tillräckliga resurser, kommer vi att behöva såväl licenser som reklamintäkter.

Finns det egentligen några risker, kulturministern, med ett sådant här försök? Skulle inte en försöksperiod med reklam i Radio Halland vara en konkret åtgärd som visar att regeringen menar allvar med talet om avregleringar och förenklingar?

Anf. 50 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag insåg naturligtvis att Christer Eirefelt inte för en sekund ställde sin fråga därför att han var intresserad av ett utökat kommunalt självstyre utan att han gjorde det för att få tillfälle att diskutera reklamfinansiering av radio och television. Jag valde emellertid att besvara frågan så som Christer Eirefelt hade ställt den, och påpekade då att det som nu behandlas i regeringens proposition är hur kommunerna på ett friare sätt än hittills skall kunna hantera vissa frågor, där det finns ett statligt regelsystem. Jag tycker det är viktigt att den försöksverksamheten får genomföras.

Men det måste självfallet handla om verksamheter som är statligt reglerade. Jag kan inte tänka mig att Christer Eirefelt skulle ställa sig positiv till en framställning som gick ut på att någon sade: Låt oss som en försöksverksamhet inom ramen för kommunala frizoner låta Varberg ha vänstertrafik under ett halvår. Jag kan inte tänka mig att man skulle säga att detta vore viktigt att göra. Man kan, om man resonerar såsom Christer Eirefelt, ta upp precis vilket ärende som helst och säga: Starta en försöksverksamhet och gör de områden där den bedrivs till helt självständiga länder!

Christer Eirefelt har tagit som exempel radioverksamheten. Låt mig emellertid påpeka att radioverksamheten inte är en verksamhet som bedrivs i Varberg av Varbergs kommun. Dessutom tycker jag att man, när man vill pröva nya och djärva idéer, inte skall välja en av de äldsta och mest förlegade metoderna för finansieringen av radioverksamheten, nämligen reklam. Det har man gjort på alla möjliga håll i världen, och inte alltid med framgång för ekonomin och nästan aldrig med framgång för kvaliteten.

Anf. 51 CHRISTER EIREFELT (fp):

Herr talman! Bakgrunden till min fråga var alltså ett förslag från personalen på Radio Halland. Man har knutit det hela till diskussionerna om avregleringar i samband med kommunala frizoner.

Jag delar helt statsrådet Göranssons uppfattning när det gäller vikten av den här formen av försöksverksamhet. Jag tycker att det är utomordentligt bra initiativ. Jag har också i min fråga klart sagt: i anslutning till försöken med kommunala frizoner. Jag tycker att det finns tankar i propositionen som mycket väl går att koppla till sådana här försök. Att jämföra detta med vänstertrafik har jag litet svårt att förstå.

Det skulle vara värdefullt från flera synpunkter att få till stånd en sådan här försöksverksamhet. Även om vi kan vara överens om att det inte går att göra detta med direktkoppling till vad som föreslås i propositionen, skulle det vara intressant att höra Bengt Göranssons uppfattning om det vore av värde att få ett försök till stånd, när det nu finns ett klart intresse från Radio Hallands sida.

Anf. 52 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Jag noterar att Christer Eirefelt bedömer det intressant att pröva om lokala handlare i Varberg skulle vilja annonsera i radio lokalt över Varberg. Jag noterar också att Christer Eirefelt nu inser att denna för honom mycket intressanta fråga inte har att göra med vad han i sin riksdagsfråga hade kopplat det till.

Anf. 53 CHRISTER EIREFELT (fp):

Herr talman! Än en gång: Jag har alltså gjort precis som man gjort från Radio Halland och knutit detta till propositionen av det skälet att det finns mycket i propositionen som liknar den här typen av försöksverksamhet. Jag har ju uttryckligen sagt "i anslutning till försöken med kommunala frizoner".

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1983/84:447 om Sveriges Radios utbud av klassisk musik

Anf. 54 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Gunnel Liljegren har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder som garanterar lyssnarna av klassisk musik att utbudet av sådan musik inte minskar.

Under de senaste månaderna har en rad frågor ställts i riksdagen som behandlar Sverigs Radio-koncernens planering och interna utredningsarbete. Jag har tidigare svarat att regeringen inte har anledning att åsidosätta de spelregler som gäller genom ingripanden eller uttalanden i frågor som programbolagen under löpande avtalsperiod har att ansvara för. Det är radionämnden som har i uppdrag att pröva om programbolagen följer reglerna. Jag tycker att det är viktigt att i sådana sammanhang betona att Sverigs Radio-koncernen är ett självständigt, fristående bolag och att det är viktigt att värna om dess självständighet.

Det är inte regeringens sak att besluta om Riksradios programtablåer. I avtalet med Riksradiation finns det klart utsagt att programbolaget har ett kulturansvar. Detta betonas särskilt när det gäller den seriösa musiken.

Anf. 55 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Naturligtvis är jag, inte minst som ledamot av kulturutskottet, medveten om att programplaneringen är en intern angelägenhet för

Sveriges Radio så länge avtalet följs. Men anledningen till att jag ställt en fråga till kulturministern är att jag fått brev från allmänheten med frågor såsom: Vad gör egentligen riksdag och regering, och vad gör kulturutskottet åt frågan? Jag antar att kulturministern också har fått sådana brev.

Jag tycker att det är otillfredsställande att svara att vi inte har med detta att göra förrän 1986. Ett klargörande uttalande från kulturministern, att P 2:s morgonlyssnare inte borde gå miste om det sammanhängande blocket klassisk musik som de värderar så högt, hade kunnat bli en diskret fingervisning till den radioledning som än så länge visat sig ganska okänslig för opinionsyttringar från allmänheten och den välgrundade kritik som riktats mot beslutet.

Jag är inte helt missnöjd med svaret. Här betonas ju att det i avtalet med Riksradiion finns klart utsagt att programbolaget har ett kulturansvar. Detta betonas särskilt när det gäller den seriösa musiken.

Av allt att döma kommer ändringen dock att genomföras i höst. Opp Amaryllis – eller det som denna programserie representerar, namnet har ju ingen avgörande betydelse – skall strimlas sönder och interfoliera P 1:s morgonsändningar för att ge P 1 ett "kulturellt lyft", som programdirektören uttrycker sig. P 2 skall få underhållning. Underhållning får visst liksom bofinken se ut hur som helst. Jag vill fråga: Är inte Opp Amaryllis underhållning – och därtill på hög nivå?

Ett syfte, säger radioledningen, är att nå nya lyssnare. Ett konkurrerande syfte borde förvisso vara att behålla de redan hengivna lyssnarna.

P 1 har redan genomgått tillräckligt många ommöbleringar för att dess stamkunder skall känna sig förvirrade. Jag vill minnas att det var bättre förr, men den sista – eller senaste – P 1-given, Nyhetsmorgon med musik, håller nu på att sätta sig. Den har funnit sin form och sina lyssnare. Möjligen kommer programomläggningen också för P 1:s lyssnare att vara en källa till förgelse.

Sverige måste spara – och Sveriges Radio måste spara. Om Opp Amaryllis vore ett dyrt program, skulle naturligtvis kostnaderna läggas i vågskålen. Jag vill fråga om det är kulturministern bekant om någon ekonomisk analys ligger bakom förslaget till ommöbleringar.

För några veckor sedan hade vi här i kammaren en interpellationsdebatt som gällde distriktsorganisationerna. Då förutskickade statsrådet Göransson en parlamentarisk beredning som skulle utreda dessa frågor. Jag vill fråga om inte detta också borde gälla så principiella förändringar i programupplägningen som det här är fråga om.

Anf. 56 Statsrådet BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Den här debatten är i och för sig en fortsättning på den förra, och möjligen också den förförra.

Gunnel Liljegren tycker att jag skulle ge en diskret fingervisning. Med den formuleringen avslöjar hon mycket tydligt varför man måste respektera självständigheten och varför regeringen inte kan gå in. Tänk er bara ett ögonblick att det hade handlat om någonting annat och man hade sagt: Vi

ändrade våra program därför att statsrådet gav en diskret fingervisning om vad som skulle göras. Detta visar precis vad det handlar om: Statsråd skall låta bli att ge fingervisningar, vare sig de är diskreta eller ej, men i synnerhet diskreta. Det vore annars förödande för respekten för Sveriges Radio.

Vad är det vi talar om? Jo, Gunnel Liljegren väljer frågeformen för att få tillfälle att inför riksdagen och allmänheten tala om att hon tycker om klassisk musik och att hon också är rädd för att Sveriges Radio och Riksradiion kommer att svika sitt kulturpolitiska ansvar.

Detta blir med nödvändighet något av ett rituellt spel. Jag vill till Gunnel Liljegren bara säga att jag godtar att utföra min roll i detta spel, så att budskapet når fram.

Anf. 57 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag anser att statsrådet *har* givit en diskret fingervisning, om ock ännu mer diskret än vad jag ville. I och med att han betonar att programbolaget har ett kulturansvar, särskilt när det gäller den seriösa musiken, har statsrådet verkligen genomfört sin roll på bästa sätt, tycker jag.

Jag fick inte svar på frågan om kostnadsanalyser, men jag kan bidra med några siffror. Kulturområdet är ju inte särskilt kostnadskrävande inom Riksradiion. Radiobudgeten har 370 milj. kr., varav kulturen – där den seriösa musiken bara är en av delarna, även om det är en stor bit – får 90 milj. kr., dvs. en fjärdedel.

Att värna om kultur innebär bl. a. att anlägga moteld mot skräpkulturen. Ett verkligt alternativ, den seriösa morgonmusiken, blir faktiskt styvmoderligt behandlad genom det nya förslaget. Och landets kulturminister kan ingenting göra åt saken.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1983/84:441 om åtgärderna för att motverka den könsuppdelade arbetsmarknaden

Anf. 58 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Riksdagen beslutade våren 1983 att för budgetåret 1983/84 anslå 100 milj. kr. för att främja rekrytering till industrin. Av dessa medel har regeringen avsatt 10 milj. kr. för en kampanj i syfte att öka flickors och kvinnors intresse för industrin och den nya tekniken.

Anita Johansson har frågat mig dels på vilket sätt dessa 10 milj. kr. har använts för att motverka könsuppdelningen av arbetsmarknaden och flickornas traditionella yrkesval, dels hur man kommer att ta vara på de erfarenheter som kommer fram under kampanjen.

Som svar på Anita Johanssons fråga vill jag framhålla att kampanjen har mött ett fantastiskt gensvar, och det pågår nu projekt i samtliga län, på ungefär 100 orter och med omkring 500 personer som är aktivt engagerade som projektledare, informatörer m. m.

*Om åtgärderna för
att motverka den
könsuppdelade ar-
betsmarknaden*

Tisdagen den
3 april 1984

*Om åtgärderna för
att motverka den
könsuppdelade ar-
betsmarknaden*

Att förändra traditionella studie- och yrkesval är ett långsiktigt arbete. Kampanjen samordnas av en grupp med företrädare för arbetsmarknadens parter, som har knutits till arbetsmarknadsdepartementet. I de lokala projekten sker ett nära samarbete mellan arbetsmarknadens parter, studieförbund, länsarbetsnämnder, utvecklingsfonder och tekniska högskolor. Projekten riktar sig bl. a. till flickor, lärare och syo-konsulenter på grundskolans högstadium, till kvinnor som vill ha utbildning i data samt till kvinnor som redan arbetar inom industrin och behöver vidareutbildning.

Samtliga projekt redovisas i en första lägesrapport, som blir klar inom kort.

För att ta till vara erfarenheter och stimulera till fortsatt arbete kommer en serie uppföljningskonferenser att genomföras i alla län under senvåren och hösten 1984. Vidare kommer projekten att dokumenteras i en skrift, som jag hoppas får en vid spridning. För det långsiktiga jämställdhetsarbetet kommer erfarenheterna från kampanjen att spela en viktig roll. Dessa kommer bl. a. att utvärderas av den av mig tillsatta arbetsgruppen inom regeringskansliet med uppgift att kartlägga kvinnors framtida arbetsmarknad. De förslag som gruppen skall lämna under budgetåret 1984/85 kommer, tillsammans med dataeffektutredningens nyligen framlagda förslag som berör kvinnor, att utgöra viktiga underlag för regeringens politik när det gäller fortsatta åtgärder för att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden.

Anf. 59 ANITA JOHANSSON (s):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Det är ett bra initiativ att 10 milj. kr. har satsats på en kampanj för att öka flickors och kvinnors intresse för industrin och den nya tekniken. Vi kan konstatera att pojkar i dag väljer mellan 300 yrken, flickor mellan endast 30. Med den nya teknik som införs på våra arbetsplatser kommer stora förändringar att ske på arbetsmarknaden. De arbetsuppgifter som är hotade är de som framför allt kvinnor i dag utför. F. n. består kvinnors arbetsmarknad främst av vård-, service- och kontorsarbeten. Männens dominerar inom tillverkningsindustrin och de nya tekniska yrkesområdena. Därför är det nödvändigt att vi kvinnor breddar vår arbetsmarknad.

Statsrådet säger i sitt svar till mig att kampanjen "mött ett fantastiskt gensvar" och att 500 personer på 100 orter aktivt arbetar i de olika projekten. Detta visar på det stora behov som finns hos kvinnor och flickor av att få en puff för att närma sig tekniken.

Att aktivt stödja flickornas utbildnings- och yrkesval är mycket viktigt. Den enda linjen som brutit könsrollsvallen är den fyraåriga tekniska linjen. I dag är andelen flickor 19 % mot tidigare 7 % 1971. Det är, herr talman, ett steg i rätt riktning. Jag är dessutom övertygad om att kvinnorna kommer att tillföra industrin nya kunskaper och idéer. Det är då särskilt viktigt att ägna datatekniken uppmärksamhet och särskilt kvinnornas möjlighet att hävda sig på detta område.

Herr talman! Jag skulle vilja fråga statsrådet: Vilka konkreta projekt inom

dataområdet har kommit till stånd med hjälp av dessa 10 miljoner, och har man lyckats nå kvinnorna?

Nr 115

Tisdagen den
3 april 1984

Anf. 60 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Datateknikens intåg kommer att få stor betydelse för kvinnornas framtida arbetsmarknad, och därför har det i kampanjen varit viktigt för oss att finna former som ökar kvinnornas intresse för datautbildning och att ge dem reella möjligheter att delta i sådan utbildning. Det är ungefär 5 000 kvinnor som deltar i datautbildningsprojekten, som har mycket skiftande inriktning. Det har varit en målsättning att tillmötesgå behovet av allmän kunskap om data och datorsamhällets olika begrepp men också att ge kvinnor möjlighet till yrkesutbildning inom de datatekniska yrkena, som nu är starkt mansdominerade.

Låt mig nämna några exempel på dataprojekt.

Kostnadsfria studiecirklar på arbetstid för kvinnor genomförs på ett antal arbetsplatser. Intresset har varit mycket stort från kvinnornas sida. På en del arbetsplatser har alla kvinnor anmält sig till studier. Vidare pågår datautbildning i datastugor och som internatutbildning. Veckoslutskurser i data anordnas av tekniska högskolor. Fortbildningskurser inom elektronik och data genomförs inom arbetsmarknadsutbildningen.

Låt mig säga några ord om den datautbildning som ABF och TBV bedriver i Sandviken.

Genom uppsökande verksamhet i Sandvik AB nådde man ut till de drygt 1 200 anställda kvinnorna på företaget. 880 anmälde sig – man hade räknat med en anslutning på 25 %. Mot den bakgrunden beviljade jag ytterligare medel, så att samtliga 880 kvinnor kan få möjlighet att genomgå utbildningen.

Det stora intresset för datautbildning bland kvinnor i bl. a. Sandviken visar att kvinnorna verkligen vill satsa på utbildning, om de får reella möjligheter. Jag tror verkligen att vi lyckats nå ut till de kvinnor som kampanjen på detta område var ämnad för.

Anf. 61 ANITA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för redovisningen.

Kampanjer är bra, men de behöver också följas upp och erfarenheterna byggas in i det fortsatta ordinarie arbetet, så att det inte stannar av.

Statsrådet säger i sitt svar till mig att det är svårt att förändra de traditionella yrkesvalen för flickor. Jag ställer då min förhoppning till att det inte slutar i och med denna kampanj utan förväntar mig en fortsättning. Det är nödvändigt att det sker, med den starkt könsuppdelade arbetsmarknad som vi har i vårt land.

Anf. 62 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Det är självklart att en kampanj som denna inte får bli en dagslända – den måste vara inledningen till något nytt. Jag är övertygad om att den omfattande aktivitet som har kommit i gång i alla län kommer att

*Om åtgärderna för
att motverka den
könsuppdelade ar-
betsmarknaden*

Tisdagen den
3 april 1984

*Om samordningen
mellan stiftelserna
Servicecentralen i
Gällivare och Sam-
hällsföretag*

påverka den framtida verksamheten både inom samhällets organ och för arbetsmarknadens parter. Här vilar det naturligtvis ett stort ansvar på de regionala planeringsorganen för att ta vara på erfarenheterna – det gäller länsstyrelser, länskolnämnder, länsarbetsnämnder, utvecklingsfonder m. m. Det är viktigt att det perspektiv vi haft i kampanjen "Kvinnors framtida möjligheter på arbetsmarknaden" blir ordentligt belyst i länsorganens arbete. Vi vet ju av erfarenhet att där det fattas kvinnor i besluts- och planeringsprocessen kommer inte alltid kvinnoperspektivet fram på ett tillfredsställande sätt. Därför är det viktigt att vi följer upp kampanjen på detta sätt, och det kommer att göras.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1983/84:442 om samordningen mellan stiftelserna Servicecentralen i Gällivare och Samhällsföretag

Anf. 63 Industriminister THAGE PETERSON:

Herr talman! Lena Öhrsvik har frågat mig vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att förbättra samordningen mellan SIGA och Samhällsföretag.

Frågan är föranledd av att både Servicecentralen i Gällivare (SIGA) och Stiftelsen Samhällsföretag arbetar med mikrofilmning.

SIGA tillhandahåller kontorsservice, främst ord- och textbehandling, dataregistrering, mikrofilmning och tryckning. Totalt sysselsätts nu ca 90 personer, huvudsakligen kvinnor. Sedan hösten 1982 bedrivs tjänsteproduktionen av SIGA AB, som är ett helägt dotterbolag till Stiftelsen Administrativ produktion i malmfälten.

Riksdagen beslutade våren 1983 om en fortsatt satsning på SIGA-verksamheten. Regeringen beslutade under hösten 1983 att ställa 20 milj. kr. till stiftelsens förfogande dels som tillskott till stiftelsekapitalet, dels som medel för fortsatt utvecklingsarbete. Jag har nyligen initierat en utredning om lämpliga organisations- och ägarskapsformer för stiftelsen.

Motiven för etableringen av SIGA var sysselsättningspolitiska och regionalpolitiska. Det var angeläget att snabbt skapa nya arbetstillfällen och att bredda arbetsmarknaden i malmfälten. Målsättningen är att verksamheten skall bedrivas på företagsekonomiska grunder. I prissättningen utgår SIGA ifrån att full kostnadstäckning skall uppnås. Vissa statliga beställare har fått medel för att tidigarelägga arbetsuppgifter hos SIGA.

Samhällsföretagsgruppen, som har till uppgift att anordna sysselsättning för arbetshandikappade, har f. n. ca 30 000 anställda. Några av företagsgruppens regionala företag bedriver sedan många år i samarbete med landstingen mikrofilmning av främst röntgenbilder. F. n. sker en utbyggnad av filmning- en i samråd med berörda sjukvårdshuvudmän.

Marknaden för mikrofilmning av arkivmaterial i allmänhet har bedömts vara omfattande. Det bör därför finnas utrymme för verksamheten både vid

SIGA och vid Samhällsföretag, liksom vid andra företag på denna marknad. Jag finner därför inget skäl att nu vidta någon åtgärd.

Anf. 64 LENA ÖHRSVIK (s):

Herr talman! Först ett tack för svaret på frågan.

Jag får uttala min tillfredsställelse med att industriministern åtminstone till en del redan har uppmärksammat de problem jag har pekat på. Jag ifrågasätter givetvis inte syftet att skapa sysselsättning i Norrbotten. Men det är viktigt med en helhetssyn på statens satsningar. Man måste bestämma sig i fråga om samordning och konsekvens så att satsade medel gör största möjliga nytta.

Anledningen till min fråga är oron för att arbetsuppgifter som är väl lämpade för arbetshandikappade undandras denna grupp. Det gäller då främst mikrofilmning av röntgenbilder, som redan på 1960-talet började bli aktuell inom Samhällsföretag och där man nu är långt framme internationellt sett.

Genom SIGA:s bildande har frågan om gränsdragning och risk för dubbelinvesteringar uppkommit. Det fanns förslag redan då SIGA kom till om att verksamheten skulle ligga inom Samhällsföretags ram. Det hade kanske varit naturligt med tanke på vad riksdagen tidigare hade uttalat om ansvaret för industriella beredskapsarbeten. Genom Samhällsföretags bildande gjorde man en uppstädning när det gäller olika företagsformer och stiftelsebildningar för verksamheter med ungefär likadana arbetsuppgifter inom samma geografiska område. Nu har emellertid olika organ med oklar struktur åter börjat smygga sig in.

Det är bra att industriministern har bestämt sig för att se över SIGA:s ägarstruktur och organisationsform. Jag förutsätter att utgångspunkten är att man skall uppnå en bättre samordning med t. ex. Samhällsföretag och att det klart kommer att anges att verksamheter som är väl lämpade för arbetshandikappade skall förbehållas denna grupp. Dubbelinvesteringar och konkurrens mellan två statliga stiftelser kan inte försvaras, speciellt inte om det finns risk för att detta går ut över arbetshandikappade.

Jag förutsätter dessutom att man studerar det riksdagsbeslut som låg till grund för Samhällsföretags bildande. I proposition 1977/78:30 anförs att man för att undvika dubblerande av resurser bör föra in de industriella beredskapsarbetena i den nya stiftelsen. Jag tycker att det är viktigt att man har detta som utgångspunkt vid den översyn som man skall göra när det gäller SIGA:s verksamhet. Jag hoppas att det leder till en bättre samordning och att man inte undandrar de handikappade dessa viktiga arbetsuppgifter, som är så väl lämpade för arbetshandikappade.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1983/84:144 till socialförsäkringsutskottet

Nr 115

Tisdagen den
3 april 1984

*Om samordningen
mellan stiftelserna
Servicecentralen i
Gällivare och Sam-
hällsföretag*

1983/84:147 till trafikutskottet
1983/84:149 till lagutskottet
1983/84:152 till konstitutionsutskottet
1983/84:153 till finansutskottet
1983/84:169 till utbildningsutskottet

15 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1983/84:182 till jordbruksutskottet

Beträffande detta ärende hade regeringen föreslagit att riksdagen skulle besluta att motionstiden förkortades till sju dagar.

Kammaren beslöt förkorta motionstiden till att utgå måndagen den 9 april.

16 § Föredrogs men bordlades åter

Försvarsutskottets betänkande 1983/84:15

17 § Anf. 65 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista upptas näringsutskottets betänkande 25 främst bland två gånger bordlagda ärenden.

18 § Anmäldes och bordlades

Proposition

1983/84:173 Scandinavian Airlines Systems flygpassagerarterminal i Malmö

19 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1983/84:2738 av *Lars Hjertén*

1983/84:2739 av *Kerstin Göthberg m. fl.*

1983/84:2740 av *Jörgen Ullenhag m. fl.*

1983/84:2741 av *Lars Werner m. fl.*

1983/84:2742 av *Martin Olsson*

1983/84:2743 av *Ulf Adelson m. fl.*

1983/84:2744 av *Rune Rydén m. fl.*

1983/84:2745 av *Per Unckel m. fl.*

Gymnasieskola i utveckling (prop. 1983/84:116)

1983/84:2746 av *Sten-Ove Sundström*

1983/84:2747 av *Martin Segerstedt m. fl.*

Förslag till lag om företagshypotek m. m. (prop. 1983/84:128)

20 § Anmäldes och bordlades

Skatteutskottets betänkanden

1983/84:32 Aktiebeskattningen m. m.

1983/84:34 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige samt Trinidad och Tobago (prop. 1983/84:134)

Justitieutskottets betänkande
1983/84:21 Anslag till brottsförebyggande rådet (prop. 1983/84:100 delvis)

Lagutskottets betänkande
1983/84:23 Utsökningsregisterlag

Kulturutskottets betänkanden
1983/84:14 Anslag till kyrkliga ändamål (prop. 1983/84:100 delvis)
1983/84:15 Anslag till internationellt-kulturellt samarbete (prop. 1983/84:100 delvis)
1983/84:16 Vissa frågor rörande Sveriges samarbete med Unesco (prop. 1983/84:108)

Nr 115

Tisdagen den
3 april 1984

*Meddelande om
frågor*

21 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 3 april

1983/84:472 av *Ingela Andersson* (vpk) till statsrådet Bengt Göransson om kulturtidskrifternas ekonomiska situation:

Kulturtidskrifterna (1982 fanns minst 200) kämpar i motvind i ett kärvare ekonomiskt läge samtidigt som de utgör en viktig och betydelsefull del av vårt kulturliv. Förutom "ren" kulturpolitik finns en rad andra möjligheter att försämra/förbättra för dessa kulturtidskrifter. Postverkets senaste portohöjningar och avskaffande av övergångsbestämmelser är en försämring som kommer att drabba de relativt små tidskrifterna i framtiden.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga kulturministern:

Vad avser kulturministern att göra för att förbättra kulturtidskrifternas situation?

1983/84:473 av *Börje Hörnlund* (c) till arbetsmarknadsministern om tidigarelägningen av vissa kommunala arbeten:

Med anledning av proposition 1982/83:150 fattade riksdagen beslut om tidigarelägning av fasta arbeten inom den kommunala sektorn. För ändamålet anvisades 300 milj. kr. Vid riksdagsbehandlingen ställdes en rad frågor om möjligheterna att i någon större utsträckning skapa arbete åt arbetslösa med denna metod.

I årets budgetproposition (bil. 12 s. 13) redovisas att 5 300 fasta arbeten skapats. Det anges inte hur många av dessa som tidigare hade vikariatsanställningar. Nu finns förutsättningar att mera i detalj utvärdera effekterna av den vidtagna åtgärden.

Med anledning härav vill jag fråga arbetsmarknadsministern:

Hur många arbetslösa kunde, genom tidigarelägning av kommunala

Nr 115

Tisdagen den
3 april 1984

*Meddelande om
frågor*

syssetsättningstillfällen, beredas arbete genom de 300 milj. kr. som anvisades för ändamålet?

1983/84:474 av *Lars Tobisson* (m) till finansministern om verkningarna av ett hot om prisstopp:

På vilket sätt kan hot om prisstopp hålla tillbaka inflationen?

22 § Kammaren åtskildes kl. 16.42.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert